

משרד החינוך והתרבות - המלכה לפרנסות תורנית

ג ל י ו נ ו ל ע י ו נ ג פ ר ש ת ה ש ב ו ע
בעריכת בחסה ליכוניץ
במת המשרדים לשלם

23

וישלח (משכ"ד)

פרק ל"ב
וע' גם בלגון וישלח משכ"ג

א שאלות ודיוקנות ברש"י

מה קשה לו בפסוקנו?
(ואם רצה לפרש סלח "ברתי"
למה לא פרשת בפרק כ'
וישלח (ויגד מאד?)

1) ה"ה ברתי: לא נעשיתי שר וחשונ
אלא בר: איגך כדאי לסגוא אחי
על ברכום אביה. מברככו "היה
לך לחיים ולשלום"

מה קשה לו?

2) וי"ה ורמי לי שור ואסורך אבתי
אמר ליון "מפל המים דמסקי"
הארץ - זו אבנת לא סן תסקיט
ולא סן הארץ.

3) הסבר את המושג "דרך ארץ"
המורה דרש"ה כ"ה י"ב ד"ה
עולית ליה ויהי...
4) למה לא פרש דר"י ככונה
המורה אה דברש"ה לנפשו
המורה דר"י כ"ה י"ב ד"ה
סוג דרש"ה וד"י כ"ה
כסוד אחד... ולמה שפרש
המורה י"ב כ"ה י"ב ד"ה
רבה וק"ה "מגדל המורה" ופשוט
מכלי ש"י

3) ד"ה שור וחמור: דרך ארץ לוסף
על סוריס הנה "שור" וזה
אוסר להגדיל "בגדלך הוא חמורגול"
ואי"צו אמרו: קשה מברכה וברכה

מה קשה לו?

4) ד"ה ומשלחה למגיד לדודגיו:
לאודיע שאני בא אליך

אא הרמ"ה סקטתו ולמה הוזכר דר"י
לפרש כ"ה גליל לא פרשו כמשהו
כדי שתאמנה ב"ה בפרש"ה לפרש
אמזא ח"ה בעיניך בכל פקוד
במה ליטב קבציתו

5) ד"ה למזוא ח"ה בעיניך: שאני שלם
ספר וסבלת אהבתך

הרמ"ה למה ש"ה אלה: הוזכר
לפרש "פל ס"ה אה"ה שלא יחשב
שהוא הבאת דברים אל ששהו כפי
רוב פשוט בלשון
הסנה למה "הוזכר לפרש" כ"ה
ובמה לא יפשהו "כפי חוב
פשוט בלשון

6) י"ה ד"ה למי אהנו של מי אהנו, מי
שולחך, והרצוננו דמאן אתו

ב: ח. ויירא יעקב ויצור לד מאד.

מברכה

פחד יעקב ויראתו משה לא היה מתולדות אבותיו, כי באמת לבו בטרם בה' אבל
היה שחרו כדרך הגבורה האמתית שבחכמתו לפתח. פחד שחמות וירגיש בסכנה,
אבל משהי השלח יציה בחיים ויפחד העוון ויפחד הפסולת והפחד המוריד במה
המהלך. ופי שיכשלו למלחמה בחפזו עליו ימות. לא יקרא מברך; כמו שפי עינת
צדקה להגבורה הספרן משיבד לא יקרא ב"ה" כי לא יצאח זאת לסגב בחיחתו,
אלא ספני הירתי מבה. המענה, הלגון והאוי למבזה שיתעבב: מן חמרת ועס כל
זה יבחר בזה מצד המעלה... וכן היה עבדו יפשהו, כי אם היה בלתי ירא מפשו
שיחרגו ויחרבו את בניו ובניו, הצב בלמחור אליה לא היה מרחה על במתרגו
על ה' וביפחדיו, כי היה תלך אליה להצטרף מדי יחנה אתה כאח... אבל עת
שסער במבטחו ארתו וידע זה בבשר עי שהמה הירודי שבו התפעל מזה, כי פתח
ועל כל זה שכלו, המנהיג את הכח המתעורר אשר לו כמו שדאי לבשל הפעלה,
בער בו על מהדי והחמסד ופלוף יקראת אוניו - זה באמת באוי להקרא מאמין
בגבורתו וברוח ביעורו אלוקוד.

מל"ה

הנה המוסר מה"ה און זה היה המוסר... המוסר כראוי

כמו שאמר (ישעיה ג"א י"ב) "מי את והיוראי מאבזש יסרת רמשכה ה' עורשך",
בפרט שיעקב היתה לו הבטחה מה' ולא היה לו לירא, וזה איבד ערשת גם לפעולה
מדרך הטבע רק למי שנוטה בו בכל לבו. ואחר שראת יעקב שהוא ממירא לבן "ויצד
לו", לזאת עצמו היצר לו, שעה דן שאיבד ראוי לנפטים אחר שבטחוננו בלפי שלט,
ועל כן נסה לעשות הכנות טבעיות רשכטיסי מלוחת.

1) מהי השאלה המיוחדת בפני שניהם ומה ההבדל בין תשובותיהם?

2) הידועה לך תשובה אחרת הניתנת ע"י הכתובים ופרשניהם
לשאלה זו?

3) הקלב"ים ממשב בדבריו גם שאלה אחרת, שאין אברכנאל
בדבריו הנ"ל עוסק בה, איך היא?

ד י"ג ואתה אמרת היטב איטב עטך

העמק דבר: מה שמכנה מזלזל דעתו ורצונו ית' זה יקרא גם דברו ואמרתו.

א 1) מה קשה לו בטטוקבון?

א 2) היכן מציינו בלשונתו שיש שם קשי מנין זה?
(ואף שם יש ליישבו באותה דרך).

ג ט והיה מסתבה הנשאר לפליטה

אבן כספיו מצרף לכספיו כשעם עה מה שאמר (פסוק י"ב) "היטב אטיב עמך" וכן הוא
שנוי עשרת הדברות.

אא 1) הסבר את דבריו

אא 2) מה קשה לו בטטוקבון?

אא 3) היאך אפשר ליישב עמי זה בדרך אחרת?

במנחה ההולכת לפני
אזלי ישא פני

ה פ"ט כי אמר אכפרה פניו
אחרי כן אראה פניו

סקרא כפשוטו (אתרליך): בשאר חלשונות לא ידבר המדבר בתיבה אחת, והיא משמשת
שני פנים בנשימה אחת, כי כעור הוא לחם. לא כן לשון הסקרא, כי הדור הוא
לו הדבר הזה ליופיו. ובכך נזכר כמזן "פנים" ארבע פנים, ולא ראי זה כראי זה.

1) מה תן ההולאות הטרבות של "פנים" בטטוקבון?

2) הידועים לך עוד פסוקים בסקרא שבהם תמצא אותה
חופעה סגונית. (ואם לא ארבע פעמים!)

ו כ"א כי אמר אכפרה פניו במנחה ההולכת לפני

ראב"ד ד"ה כי אמרו יעקב בלבו, אלה דברי משה.

רמב"ן ד"ה אכפרה פניו במנחתו: ... אבל הנכון, כי עתה חוסיף לפרש להם כשיאמרו:
"הנה גם הוא אחרינו" בלשון כבוד, כלשון הזה, "גם הנה עבדך יעקב אחרינו
והקדים אותנו לפניו לתת כופר בפשו על ראותו פני כבודך במנחה הזאת, כאשר
יתנו העבדים כפרס בזה להם רשות לראות פני המלך, ואחרי כן אראה פניו, קי
אולי ישא פני ויכבדני, למצותי סרואי פני המלך". וזה דרך פעלה סיראתו מקצו.

1) מה ההבדל בין שני הפירושים?

2) מה הן הראיות שאפשר להביא לכל אחת מהני הדעות?

ז כ"א אזלי ישא פני

אבן כספיו מצרף לכספיו

לשון כשיאמר פנים בכבוד מאד בהסכמת העברי, כי זה הענין משתנה מצד היות
תמצית מן הנשוא או מן הנשוא לו, וכבר קדם לנו, כי שרש "נשא" בכל מקום
מענין הרמה, והנה כתוב (במדרש ר') "ישא ה' פניו אליך", וכתוב (דב' י' י"ז)
"אשר לא ישא פנים ולא יקח שוחד", שזה פני הנשא אליו, וכתוב (ויקרא י"ט)
"ולא תשא פני דל", וכתוב (שמואל ב' כ"ב) "ואיך אשא פני אל יואב אחיך",
והנהיב כל אחד כפי הראוי לו, כי זה ענין בכון בעברי ובהגיון.

ובכלל, כי ענין כולל בהגיון, כי התאר איזה שיהיה, בכון לצרפו עם הפועל
ועם הפועל והכל ממאמר המצטרף, ולכן באמר (שם ר' ז') "סבלות מצריים"
וסבלות ישראל, ובאמר (שמות י"ד ג') "התיבבו וראו את ישעיה ה'" (וכן
התלויים י"ד ז') "מי יתן מציון ישועת ישראל" ובאמר (דב' כ"א כ"ג)
"קללת אלזחיים" ובאמר קללת אדם.
וזכור זה ונקט על זה תמיד.

אא 1) הסבר לפי דבריו למה לא אמר יעקב "אזלי ישא פניו אלי" אלא אמר "אזלי ישא פני"?

אא 2) למה התכוון באמרו "סבלות ישראל" לבאורו "קללת אדם" עיך אלא מלים לקדחות מן הכתוב בלשוננו?